

APSTIPRINU

Latgales industriālā tehnikuma
direktore I. Ostrovska

2022.gada 30.novembrī

Darba aizsardzības instrukcija Nr. 52
ceļu būves strādniekam

1. Vispārīgi nosacījumi

1.1. Darba aizsardzības instrukcija ir izstrādāta pamatojoties uz LR normatīvo aktu prasībām un nosaka konkrētā darbinieka pienākumus un rīcību, strādājot un atrodoties būvlaukumos.

1.2. Darbinieka pienākums ir rūpēties par savu, darba kolēģu un apmeklētāju veselību un drošību, kuri var ciest darbinieka nepareizas rīcības vai nolaidības dēļ. Neveikt pašiniciatīvas darbības, kuras neattiecas uz Jūsu darba pienākumiem un kompetenci un var apdraudēt Jūsu vai citu darbinieku drošību.

1.3. Paralēli šai darba aizsardzības instrukcijai ievērot arī citās darba aizsardzības, ugunsdrošības, elektrodrošības un pirmā palīdzības instrukcijās noteiktās prasības.

1.4. Darbinieks ir tiesīgs atteikties veikt darbu vai pārtraukt to, ja darba devējs nav nodrošinājis nekaitīgus un drošus darba apstākļus.

1.5. Darba devējam ir tiesības piemērot uzņēmuma darbiniekiem disciplinārsodus par darba aizsardzības instrukciju un citu darba aizsardzības normatīvo aktu noteikumu pārkāpumiem, kā arī darba devēja prasību neizpildi darba aizsardzības jautājumos.

1.6. Instrukcija lietoto terminu skaidrojums:

1.6.1. **Darba drošība** - darba apstākļu stāvoklis (ražošanas vide, process, iekārta, kā arī prasības darbiniekam), kuros izslēgta bīstamo un kaitīgo ražošanas faktoru iedarbība uz cilvēku.

1.6.2. **Darba aizsardzības instrukcija** - darba paņēmieni un aizsardzības līdzekļu klāsts, kuru pielietošana un izmantošana nodrošina konkrētu darbu izpildes drošību.

1.6.3. **Darba vieta** - vieta, kurā darbiniekam ir nepieciešams atrasties vai kurp viņam jādodas sakarā ar darba pienākumu pildīšanu un kura tieši vai netieši atrodas darba devēja kontrolē.

1.6.4. **Bīstams faktors** - ražošanas vai darba faktors, kura iedarbība zināmos apstākļos uz darbinieku izraisa traumu vai citu pēkšņu strauju veselības pasliktināšanos.

1.6.5. **Kaitīgs faktors** - ražošanas vai darba faktors, kura iedarbība zināmos apstākļos uz darbinieku, izraisa saslimšanu.

1.6.6. **Individuālais aizsardzības līdzeklis** – aizsardzības līdzeklis, kuru izmanto, lai novērstu vai samazinātu bīstamu un kaitīgu faktoru iedarbību uz pašu darbinieku.

1.6.7. **Kolektīvais aizsardzības līdzeklis** – aizsardzības līdzeklis, kuru izmanto, lai novērstu vai samazinātu bīstamu un kaitīgu faktoru iedarbību uz vairākiem darbiniekiem vai telpu kopumā.

1.6.8. **Pirmā palīdzība** - palīdzība cietušajam (saslimušajam) dzīvībai vai veselībai kritiskā stāvoklī, ko savu zināšanu vai iespēju apjomā sniedz persona ar kvalifikāciju medicīnā vai bez tās neatkarīgi no sagatavotības un ekipējuma.

1.7. Par ceļu būves strādnieku **drīkst strādāt** persona:

1.7.1. kurai ir veikta ievadapmācība, apmācība elektrodrošībā, ugunsdrošībā;

1.7.2. kuras veselības stāvoklis ir pārbaudīts un atbilst veicamajam darbam;

1.7.3. kura ir attiecīgi apmācīta veikt šādus darbus.

1.8. **Aizliegts** uzsākt darbu alkoholisko dzērienu, narkotisko, psihotoksisko vai citu apreibinošo vielu ietekmē.

1.9. **Darba higiēnas prasības:**

1.9.1. ievērot personas higiēnas prasības;

1.9.2. ēst tikai tam speciāli paredzētās vietās;

1.9.3. mazgāt rokas pirms ēšanas, pārtraukumos un darbu beidzot;

1.9.4. neturēt (neuzglabāt) darba vietā dzeramo ūdeni un pārtikas produktus.

1.10. **Ugunsdrošības prasības:**

1.10.1. nesmēķēt un nelietot atklātu uguni darba vietā un ugunsnedrošās zonās;

1.10.2. nodrošināt brīvu pieeju ugunsdzēsamajiem līdzekļiem.

1.11. Elektrodrošības prasības:

1.11.1. elektroiekārtu ekspluatēt saskaņā ar lietošanas instrukciju;

1.11.2. elektroiekārtas pieslēgšanu un atslēgšanu no elektropadeves veikt ar sausām rokām;

1.11.3. elektroiekārtu remonta darbus drīkst veikt tikai elektromontieris (elektriķis);

1.11.4. ievērot brīdinājuma uzrakstus un zīmes.

1.12. Par konstatētiem iekārtu, ierīču un instrumentu bojājumiem ziņot tiešajam darba vadītājam. Darbu uzsākt tikai pēc trūkumu novēršanas.

1.13. Nekavējoties ziņot tiešajam darba vadītājam, par avāriju, ārkārtas gadījumu, nelaimes gadījumu vai citu situāciju, kura apdraud cilvēka veselību vai dzīvību.

2. Vispārīgās prasības būvlaukumam

2.1. Būvlaukuma nožogošana jāveic, lai objektā nevarētu ienākt nepiederošas personas un netiktu pakļautas briesmām. Nožogojuma izturību un noturību nodrošina gruntī ierakti stabi vai atgāžņi.

2.2. Ja būvobjekts atrodas tuvāk par 10 m no ielas, brauktuves vai ejas, žogu izveido ar jumtiņu un ietvi. Jumtiņa platums – ne mazāks par 1,25 m (horizontālajā projekcijā). To uzstāda 20 grādu slīpumā pret horizontālu plakni būvlaukuma virzienā, lai būvmateriāli, kas nokļuvuši un jumta, nenokristu uz ārpusi. Jumtiņa aizsargdēļa augstums virs seguma – ne mazāks par 15 cm. Ziemā no jumtiņa regulāri jānotīra sniegs.

2.3. Būvlaukums (it sevišķi uz piebraucamajiem ceļiem) jāapzīmē ar atbilstošām drošības zīmēm, kas brīdina par vispārēju bīstamību, aizliedz jebkādu kustību nepiederošām personām bez atbilstošiem aizsardzības līdzekļiem. Ja būvlaukumā notiek materiālu pārvietošana ar celtņiem, autoceltņiem utt., jābūt izliktai drošības zīmei, kas brīdina par kravas pārvietošanu pa gaisu un atbilstošu aizsardzības līdzekļu lietošanu.

2.4. Būvlaukumā jābūt norādītām, iekārtotām un ar drošības zīmi apzīmētai smēķēšanas vietai. Ja nav norādīta smēķēšanas vieta, smēķēt var tikai ārpus būvlaukuma.

2.5. Ceļi būvlaukumā jāizvieto tā, lai būtu iespējams brīvi piebraukt visiem objektiem un materiālu uzglabāšanas un nokraušanas laukumiem. Automobiļiem un citiem transporta līdzekļiem būvlaukumā norāda maksimālo kustības ātrumu.

2.6. Vispārīga lietojuma ceļi regulāri jāattīra no gružiem, būvmateriāliem, atkritumiem, bet ziemā no sniega un ledus. Ziemā ceļi jānokaista ar smiltīm, izdedžiem vai pelniem.

2.7. Būvbedru un tranšeju pārbraukšanai un pāriešanai ierīko tiltus, estakādes un gājēju tiltiņus ar margām un nožogojumiem. Gājēju tiltiņu platumam jābūt ne mazākam par 0,6 m, augstumam – ne mazākam par 1 m. Tiltiņu balstus novieto uz atbalsta paliktņiem. Ja iespējams, jāizmanto tipveida pārejas tiltiņi.

2.8. Ja pa tiltiem un estakādēm vienlaicīgi notiek transporta un gājēju kustība, ierīko koka ietves, kas paceļas virs braucamās daļas, un norobežo tās ar aizsargsiju, kas novērš iespēju transportam uzbraukt uz ietves.

2.9. Strādnieku nokāpšanai platās tranšejās un būvbedrēs uzstāda kāpnēs ar margām, bet šaurās tranšejās – pieslienamas kāpnēs.

2.10. Pirms darbu uzsākšanas nepieciešams norobežot visas bīstamās vietas (bedres, akas utt.) vai aizsegt ar vairogiem. Virs bīstamām vietām izvietojama sarkana lente.

2.11. Ja darbi paredzēti veikt arī diennakts tumšajā laikā, būvlaukumā jāuzstāda papildus apgaismojums. Aizliegts strādāt neapgaismotās vai vāji apgaismotās vietās.

2.12. Materiālu, izstrādājumu un iekārtu uzglabāšanas vietu nosaka projektā. Jāievēro drošs attālums no krautnes līdz izrakuma, tomēr tas nevar būt mazāks par 1 metru. Aizliegts materiālus izkraut uz sliežu ceļiem, autoceļiem un brauktuvēm.

2.13. Starp materiālu krautnēm jāizveido ejas, ne šaurākas par 1 m, un brauktuves, kuru platums atkarīgs no transporta līdzekļu un iekraušanas un izkraušanas mehānismu gabarītiem.

2.14. Materiālus uzglabā krautnēs, starp materiālu rindām liekot starplikas. Taisnstūrveida materiālus drīkst uzglabāt krautnēs, kuras nepārsniedz 2,5 metrus. Apaļu izstrādājumu glabāšanai lieto speciālas ķīļveida starplikas, lai, piemēram, caurules, nevarētu sākt ripot. Apaļveida materiālus drīkst uzglabāt krautnēs, kuras nepārsniedz 1,5 metru.

2.15. Būvlaukumā jābūt iekārtotam un ar drošības zīmi apzīmētam pirmās palīdzības punktam. Pirmās palīdzības aptieciņa pirms katra būvlaukuma jāpārbauda un nepieciešamības gadījumā jāpapildina.

2.16. Strādnieki būvlaukumā jānodrošina ar atpūtas vietām/ telpām. Tehnoloģiskajos pārtraukumos strādniekiem jānodrošina iespēja atpūsties un iedzert tīru ūdeni. Par tīra ūdens piegādi atbild katra būvdarbu vadītājs. Ziemas laikā atpūtas telpā jābūt apkurināmām, kur strādniekiem būtu iespēja sasildīties.

2.17. Būvlaukumam, ja tas neatrodas tuvu citām ēkām, jābūt aprīkotam ar tualeti un dušas telpām, kur darbiniekam pēc darba iespējams nomazgāties. Ja būvlaukumā nav dušas telpu, būvdarbu vadītājam jānodrošina strādnieku nogādāšana vietā, kur strādniekiem pirms došanās mājās ir iespējams nomazgāties un pārgērbties. Aizliegts uz mājām doties ar darba apģērbu un individuālajiem aizsardzības līdzekļiem.

2.18. Būvlaukums jāapzīmē ar pagaidu evakuācijas zīmēm, ja ēkā jau nav izvietotas evakuācijas zīmes. Būvlaukumā arī jābūt ugunsdzēsības līdzekļiem – ugunsdzēsības aparātiem, ar ko lokalizēt izcēlušos ugunsgrēku.

3. Iespējami bīstamie un kaitīgie darba faktori

- 3.1. darbi augstāk par 2 m;
- 3.2. darbs zem klajas debess;
- 3.3. iekārtu kustīgās daļas;
- 3.4. bojātas iekārtas gadījumā elektriskā strāva;
- 3.5. nepietiekams darba vietas apgaismojums;
- 3.6. slidenas grīdas, kāpnes, gājēju celiņi u.tml.;
- 3.7. bojāts instruments, iekārtas, aprīkojumi u.tml.; remonta procesā atlecošas sīkās daļiņas;
- 3.8. darba vietā nenosegtas bedres, lūkas, akas u.c.;
- 3.9. no jumtiem krītošas lāstekas, sasalis sniegs, apledojums;
- 3.10. neapmierinošie sanitāri higiēniski apstākļi;
- 3.11. fiziskās pārslodzes, t.i., darbs piespiedu pozā stāvus, saliecoties, tupus, kā arī lokālo muskuļu sasprindzinājums;
- 3.12. nepareizu darba paņēmieni un metožu lietošana, darba tehnoloģijai paredzētu instrumentu un ierīču aizstāšana ar nepiemērotiem darba rīkiem vai priekšmetiem.
- 3.13. darba vietas pielūžņojums, neaizvākti blakus priekšmeti, kas traucē pārvietošanos vai novietoti tā, ka var gāzties vai krist;
- 3.14. ugunsbīstama vide darbā ar paaugstinātas ugunsbīstamības vielām vai viegli uzliesmojošiem šķidrumiem;
- 3.15. smagu priekšmetu (> 40 kg) celšana un pārvietošana;
- 3.16. nepareiza darba vietas aprīkojuma;

3.17. nepienācīgs un nepiemērots darba zonas apgaismojums;

3.18. nogurums.

4. Aizsardzībai no bīstamo un kaitīgo faktoru iedarbības paredzēti šādi kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi

4.1. Kolektīvie aizsardzības līdzekļi.

4.1.1. Pietiekošs apgaismojums darba vietā. Darba vietu ārpus telpā apgaismošana arī diennakts tumšajā laikā. Pārnēsājamo apgaismojumu lietošana vietās, kurā nepieciešams papildus apgaismojums.

4.1.2. Bīstamo zonu aizsargnožogojumi (segumi, klāji vai vairogi, vāki, nožogojumi, aizsargsegumi, aizsargjuntiņi u.c).

4.1.3. Potenciāli bīstamo zonu signālnožogojumi brīdināšanai par bīstamiem faktoriem, kā arī zonu apzīmēšanai ierobežotai cilvēku iekļūšanai tajās.

4.1.4. Sanitāro telpu (tualetes, dušas un ģērbtuves) esamība būvobjektā.

4.1.5. Atpūtas telpu esamība, kur sasildīties aukstajā laikā, kā arī iespēja padzerties aukstu ūdeni;

4.1.6. Drošības zīmes:

Zīmes attēls	Nozīme	Lietojums.
	Jālieto aizsargbrilles	Izvieta darba vietās un iecirkņos, pie iekārtas, kur nepieciešama redzes aizsardzība pret darba vides bīstamo un kaitīgo faktoru iedarbību.
	Jālieto aizsargķivere	Izvieta darba vietās un iecirkņos, būvlaukumos, kur ir nepieciešama galvas aizsardzība pret krītošiem priekšmetiem.
	Jālieto gāzmaska, respirators	Izvieta darba vietās un iecirkņos, kur ir nepieciešama gāzmaskas vai respiratora lietošana elpošanas orgānu aizsardzībai pret darba vidē saturošām kaitīgām gāzēm, tvaikiem vai aerosoliem.
	Jālieto darba apavi	Izvieta darba vietās un iecirkņos, kur ir nepieciešama aizsardzība pret darba vides bīstamo un kaitīgo faktoru iedarbību.
	Jālieto aizsargcimdi	Izvieta darba vietās un iecirkņos, kur ir nepieciešama roku aizsardzība pret darba vides bīstamo un kaitīgo faktoru iedarbību, t.sk., aizsardzībai no elektriskās traumas.
	Jālieto aizsargkostīms	Izvieta darba vietās un iecirkņos, kur ir nepieciešama ķermeņa aizsardzība pret darba vides bīstamo un kaitīgo faktoru iedarbību.
	Jālieto sejas aizsardzības līdzekļi.	Izvieta darba vietās un iecirkņos, kur ir nepieciešama sejas aizsardzība pret darba vides bīstamo un kaitīgo faktoru iedarbību.
	Jālieto aizsargjosta	Izvieta darba vietās un iecirkņos, kur drošai darba veikšanai nepieciešams lietot aizsargjostu. Lieto, veicot darbu augstumā, slēptās tilpnēs, kanalizācijas u.c. akās, kolektoros.
	Jālieto respirators	Izvieta darba vietās un iecirkņos, kur ir nepieciešama respiratora lietošana elpošanas orgānu aizsardzībai pret darba vides kaitīgiem faktoriem.

<i>Latgales industriālais tehnikums</i>	<i>Darba aizsardzības instrukcija Nr.52 ceļu būves strādniekam</i>
---	--

	Vispārēja bīstamība.	Izvieta vietās, kur nepieciešams brīdināt par bīstamību, kur apgrūtināta informācijas sniegšana ar signālkrašojumu vai simboliem. Lieto ar citām brīdinājuma drošības zīmēm un skaidrojošo uzrakstu.
	Bīstami, elektrība	Izvieta un gaisvadu līniju balstiem, elektroiekārtas un aparatūras korpusiem, vadības pultīm, sadales skapju durvīm, sadaliekārtas ieejas durvju un vārtu ārpuses, uz jaudas slēdžu un transformatoru kameru durvīm, iekārtas elektrovadošo daļu sietveida vai blīvajiem nožogojumiem, kuri novietoti ražošanas telpās.
	Uzmanību, šķēršļi	Izvieta vietās, kurās var paklupt neievērojamu šķēršļu dēļ.
	Uzmanību, nelīdzens	Izvieta nelīdzenās vietās, kurās var paklupt.
	Uzmanību, pakāpiens	Izvieta uzmanības pievēršanai vietās, kurās var paklupt esošā pakāpiena dēļ.
	Uzmanību, slidens	Izvieta uzmanības pievēršanai teritorijā un iecirkņos, kur ir slidenas vietas.
	Nesmēķēt	Izvieta uz durvīm un sienām telpās, iecirkņos ar viegli uzliesmojošām vielām vai telpās, kurās smēķēšana aizliegta. Lieto, kad smēķēšana var būt par ugunsgrēka cēloni.
	Smēķēšana un atklāta liesma aizliegta	Izvieta uz ieejas durvīm, sienām telpās, iecirkņos, darba vietās, uz tvertnēm, ražošanas taras. Lieto, kad atklāta uguns vai smēķēšana var būt par ugunsgrēka cēloni.
	Gājēju kustība aizliegta	Lieto, kad gājēju kustība aizliegta. Izvieta pie bīstamo zonu, telpu, iecirkņu ieejām.
	Nepiederošām personām kustība aizliegta	Izvieta pie ieejām teritorijā, objektos, iecirkņos, uz telpas durvīm, pie bīstamām zonām, kad ieeja (pāreja) aizliegta, vai dienesta ieejas (pārejas) apzīmēšanai.
	Nestāvēt zem kravas	Izvieta bīstamās zonās, kurās notiek iekraušanas – izkraušanas darbi ar ceļamierīcēm
	Sastatņu montāža	Izvieta vietās, kurās veic sastatņu montāžas – demontāžas darbus.

4.2. Individuālie aizsardzības līdzekļi:

4.2.1. aizsargapģērbs pret mehāniskām traumām (divdaļīgs vai kombinezons); silta veste- gada aukstā laikā;

4.2.2. apavi ar papildu aizsardzību pirkstgaliem;

4.2.3. aizsargcimdi pret mehānisku iedarbību (aizsardzībai pret durtām, grieztām brūcēm utt.);

4.2.4. aizsargcimdi ar pretvibrācijas iedarbību (strādājot ar pneimomāuru, strādājot ar vibroblieti utt.);

4.2.5. aizsargcimdi pret ķīmisko vielu iedarbību (veicot mūrēšanas darbus, veicot apdares darbus utt.);

4.2.6. aizsargbrilles lietojamas visos gadījumos, kas iespējama dzirksteļu, ķīmisko vielu nokļūšana acīs;

4.2.7. respirators pret putekļu iedarbību, strādājot putekļainos apstākļos (veicot demontāžu, slīpējot virsmas utt.);

4.2.8. aizsargķiveres galvaskausa aizsardzībai;

4.2.9. austiņas (vai ausu ieliktni), ja darbs notiek paaugstināta trokšņa apstākļos;

4.2.10. aizsargjostas, ja darbs notiek augstumā bīstamās vietās, kur liela iespēja nokrist u.c.;

4.2.11. ceļgalu aizsargi, ja notiek ilgstošs darbs tupus, kā flīzēšana, grīdas ieklāšana utt.

5. Darba drošības prasības pirms darba sākuma

5.1. Sakārtojiet darba vietu un izvēlieties darbam nepieciešamos individuālos aizsardzības līdzekļus.

5.2. Vizuāli noteikt ēkas, telpu un iekārtu elektrodrošību un ugunsdrošību, nepieciešamības gadījumā apturēt darba uzsākšanu līdz negadījuma novēršanai un ziņot tiešajam darbu vadītājam.

5.3. Novākt visus nevajadzīgos un ugunsbīstamos materiālus. Atbrīvot darba vietu priekšmetiem, kas nav vajadzīgi darba veikšanai. Pārbaudīt, vai grīda un darba vietas apkārtnē ir gluda un nav slidena. Slidenu vietu nokaisīt ar smiltīm vai zāģskaidām.

5.4. Pārbaudīt darba vietas apgaismojumu. Ja darba izpildei izmanto pārnēsājamās lampas, izmantot lampas, kuru spriegums nepārsniedz 42 V vai pārnēsājamās lampas ar dubulto izolāciju ar spriegumu līdz 220 V.

5.5. Uzstādīt nepieciešamos bīstamo darba vietas posmu nožogojumus un aizsargekrānus.

5.6. Pārbaudīt pielietojamo iekārtu, mehānismu un pārnēsājamo rokas elektroinstrumentu tehnisko stāvokli saskaņā ar šo ierīču lietošanas instrukcijām.

5.7. Pārbaudīt palīgierīču, darba rīku un instrumentu tehnisko stāvokli. Rokas darba rīkiem (lāpstas, āmuri, ķelles, kalti, cirvji u.c.) jābūt uzmauktiem uz koka kātiem, kas izgatavoti no cietām koku šķirnēm, tiem jābūt gludi apstrādātiem un droši nostiprinātiem ar aptverošiem gredzeniem vai iekļīlētiem ar koka vai metāla ķīļu palīdzību, tiem nedrīkst būt plaisas, caurumi un atskabargas. Griezējinstrumentiem (zāģiem, cirvjiem, urbjiem u.c.) jābūt uzasinātiem atbilstoši katram instrumentam izvirzītajām prasībām. Bojātus instrumentus un palīgierīces atjaunot vai nomainīt.

5.8. Ja darba laikā jālieto kravas celšanas iekārtas, pārbaudīt un sagatavot šīs iekārtas saskaņā ar celšanas iekārtu (telferu) lietošanas un darba aizsardzības instrukcijām.

5.9. Pārbaudīt, vai tara ir darba kārtībā. Konteineri, ar kuriem tiek padoti materiāli uz darba vietu, jābūt ar darba kārtībā esošiem vērtņiem, lai nenotiktu materiālu izkrišana, tos pārvietojot.

5.10. Instrumentu aiznešanai uz darba vietu izmantot speciālas kastes, futrāļus vai instrumentu somas. Nepārnēsāt instrumentus darba apģērbu kabatās.

5.11. Visas darba vietas un to pieejas, kas atrodas augstāk par 1,5 m (darbs augstumā), kur iespējama materiālu, darbarīku vai celtniecības atkritumu krišana no augstuma, kā arī, ja attālums līdz iespējamai krišanas vietai ir mazāks par 2 m, ierobežot ar nožogojumiem un uzstādīt drošības zīmes.

5.12. Ja darbi jāveic augstumā (darbinieks atrodas augstāk par 1,5 m no zemes), pārbaudīt kāpņu un sastatņu tehnisko stāvokli. Pārnēsājamām kāpnēm (slietnēm) jābūt nodrošinātām pret slīdēšanas, pārbīdīšanās un apgāšanās iespēju. Kāpņu apakšējiem galiem jābūt ar smailiem metāla (uzstādīšanai uz grunts) vai gumijas (uzstādīšanai uz asfalta, betona, plātņu, koka un tamlīdzīga cieta seguma) uzgaļiem. Nepieciešamības gadījumā jāizmanto kāpnēs ar to augšējiem galiem piestiprinātiem speciāliem āķiem. Pirms darbu uzsākšanas nodrošināt kāpņu stabilitāti, apskatot un pārbaudot, vai nav iespējama to slīdēšana un nejauša pārbīdīšanās no vietas.

5.13. Ilgstošam darbam augstumā izmantot standartizētas sastatnes, kuru montāžu veikt apmācītiem darbiniekiem vai apmācīta darbinieka uzraudzībā. Sastatņu montāžu veikt saskaņā ar sastatņu montāžas instrukciju un shēmu.

5.14. Ja izņēmuma gadījumā izmanto pašizgatavotas sastatnes, veikt to uzstādīšanu saskaņā ar izstrādāto sastatņu montāžas projektu.. Visu veidu sastatnēm jābūt aprīkotām ar kāpnēm un nožogojumiem, lai novērstu cilvēku un dažādu priekšmetu nokrišanu no tām. Sastatņu, kāpņu laipu, tiltiņu klājiem jābūt nožogotiem ar 1m augstām margām un vismaz 15 cm augstu klāja apmales dēli.

Sastatņu klājiem lietot gludus vairogus, kas izgatavoti no vismaz 40 mm bieziem cieši cits citam pieguļošiem dēļiem. Klājam jābūt piestiprinātam pie sastatņu šķērselementiem.

5.15. Nodarbinātais neuzsāk darbu, ja:

5.15.1. nav vai ir nepietiekams darba vietas apgaismojums;

5.15.2. ja ir konstatēti ēkai, telpai vai nodarbinātajam bīstami apstākļi;

5.15.3. ir aizkrāmēti pārvietošanās ceļi un evakuācijas ejas;

5.15.4. darba priekojums ir bojāts vai tas rada bīstamību pašam darbiniekam.

5.16. Pirms celtniecības darbu uzsākšanas un darba procesā lietojamo iekārtu palaišanas pārliecināties, ka darbinieka un iekārtu darbība neradīs briesmas sev un apkārtējiem darbiniekiem.

5.17. Par visiem konstatētajiem iekārtu, inventāra, elektrisko vadu u.c. bojājumiem nekavējoties paziņot tiešajam darba vadītājam. Līdz bojājumu novēršanai turpināt darbu kategoriski aizliegts.

5.18. Neuzsākt darbu, ja ir slikta pašsajūta, reibonis u.tml. Ziņot par to tiešajam darba vadītājam.

6. Vispārīgās prasības darba drošībai būvobjektā

6.1. Celtniecības darbu izpildei izvēlēties pareizus un atbilstošus instrumentus, iekārtas un palīgierīces un lietot nepieciešamos individuālos aizsardzības līdzekļus (aizsargķiveri, cimdus, aizsargbrilles, respiratoru, drošības jostas u.c.).

6.2. Atpūsties darba pārtraukumos norādītās vietās.

6.3. Pārvietojoties pa teritoriju, sekot līdzi transporta kustībai.

6.4. Uzmanīgi un nesteidzoties pārvietoties pa telpām, gaiteniem, kāpnēm, lai nepakristu un nesusītos.

6.5. Ievērot elektrodrošības prasības. Lietot elektroietaisies un aparatūru saskaņā ar to ekspluatācijas instrukcijām. Uz bojāta darba aprīkojuma izvietot uzrakstu „bojāts, neieslēgt!”

6.6. Darba laikā telpas uzturēt tīras un kārtīgas.

6.7. Atkritumus izvest tikai šim nolūkam paredzētajos urnās. Bīstamos atkritumus (piemēram, uz šķīdinātāju bāzes krāsas, azbestu utt.) nodot utilizācijai speciālām iestādēm.

6.8. Nekāpt uz lūku vākiem, bedru kanālu u.c. klājiem, lai izvairītos no iekrišanas.

6.9. Pārvietojoties būvobjekta teritorijā, pārnesot celtniecības materiālus, ievērot drošus pārvietošanās maršrutus.

6.10. Materiālus un izstrādājumus noliktavā glabā, ņemot vērā to fizikālās un ķīmiskās īpašības un ugunsgrēka dzēšanas vielu viendabīguma principu.

6.11. Ķīmiskās vielas, kuras, nonākot saskarē ar gaisu, ūdeni, citām ķīmiskajām vielām vai degtspējīgiem materiāliem, var pašaiizdegties, izraisīt degšanu vai veidot sprādzienbīstamus maisījumus, glabā atsevišķās ugunsdrošās ēkās vai ugunsdrošos ēku nodalījumos.

6.12. Ķīmiskās vielas, kuras nedrīkst pakļaut saules staru iedarbībai, uzglabā slēgtās telpās.

6.13. Celtniecības darbu izpildei izvēlēties pareizus un atbilstošus instrumentus, iekārtas un palīgierīces un lietot nepieciešamos individuālos aizsardzības līdzekļus (aizsargķiveri, cimdus, aizsargbrilles, respiratoru, drošības jostas u.c.).

6.14. Veicot būvdarbus un pārvietojoties būvobjektā, obligāti lietot aizsargķiveri.

6.15. Uzsākot darbu, pārliecināties, vai darba zonā, zem sastatnēm vai to tuvumā neatrodas cilvēki un vai aizsargnožogojumi (slietņi, tīkli) ir nostiprināti.

6.16. Instrumentus, tehnisko nodrošinājumu, sastatnes vai paaugstinājumus, izmantot tikai tam paredzētam nolūkam.

6.17. Nokāpšanu būvbedrē veikt tikai pa slietnēm ar margām vai arī pa pieslienamām kāpnēm.

6.18. Materiālus būvbedrēs jāpadod mehanizēti, pielietojot tvertnes, konteinerus, kas nevar patvaļīgi atvērties un izslēdz materiālu izkrišanas iespēju.

6.19. Strādājot augstumā, izmantot atbilstošas kāpnes (slietnes), sastatnes vai cilvēku pacelšanai paredzētos pārbaudītus pacelājus. Aizliegts strādāt augstumā, izmantojot gadījuma paliktņus (kastes, mucas un tml.).

6.20. Ja darbā izmanto kāpnes, tām jābūt pareizi uzstādītām (ne lielākā kā 75o leņķī pret grīdu) un labi nostiprinātām pret slīdēšanu un apgāšanos. Nepieciešamības gadījumā, kāpnes ar speciāliem āķiem nostiprina pie stabilas un drošas konstrukcijas. Ja kāpnes uzstādītas ejās, pie tām jānorīko otrs darbinieks (uzraugs). Aizliegts uzstādīt kāpnes uz kāpņu laidumu pakāpieniem ēku kāpņu telpās.

6.21. Ja nepieciešams veikt darbus, vienlaicīgi uzkrājot vai pārvietojot priekšmetus, jālieto izvērstās slietnes ar augšējo platformu, kas no trijām pusēm nožogota ar aizsargbarjeru (margām). Neveikt darbu uz slietņu diviem augšējiem pakāpieniem, ja tām nav margu vai atturu.

6.22. Pārnēsājot kāpnes divatā, tās nest horizontāli ar apakšējo galu uzgaļiem uz atpakaļ, brīdinot pretim nākošos cilvēkus uzmanīties. Nesot kāpnes vienam darbiniekam, nest tās nosliegtā stāvoklī tā, lai kāpņu augšdaļa kustības virzienā būtu pacelta virs zemes ne mazāk par 2 m.

6.23. Strādājot uz sastatnēm, nenovietot materiālus un instrumentus uz klājuma malas un slodze uz sastatņu klāja un kravas pacelšanas platformām nedrīkst pārsniegt projektā noteiktos pieļaujamus lielumus. Strādnieku drūzmēšanās vienā vietā uz klāja nav pieļaujama.

6.24. Strādājot augstumā, darbu veikšanas laikā apakšā strādājošiem jāatstāj bīstamā zona, caurstaigāšana lejā aizliegta, bīstamā zona jānožogo un jāuzstāda drošības zīmes. Neveikt darbus uz sastatnēm, ja zem tām atrodas cilvēki.

6.25. Regulāri veikt sastatņu attīrīšanu no netīrumiem un celtniecības atkritumiem, bet ziemas laikā āra apstākļos no sniega un ledus un nokaisot ar smiltīm.

6.26. Celtniecības atkritumi no ēkas stāviem vai sastatnēm (augstākiem par 3 m) jānolaiž pa slēgtām tehnēm, noslēgtās kastēs vai konteineros. Vietas, kur tiek nosviesti atkritumi, no visām pusēm jāiežogo.

6.27. Nav pieļaujams veikt nekādus ēku fasādes celtniecības darbus, stāvēt logu ailēs, uz balkoniem vai izvīzītām daļām (dzegām, joslām u.tml.).

6.28. Veicot metāla konstrukciju elementu, ķieģeļu, silikātu bloku griešanu (zāģēšanu), izmantot atbilstošus griezējinstrumentus (zāģus, griezējripas) un aizsargbrilles, bet griežot ķieģeļus un blokus arī respiratoru.

6.29. Attīrot virsmu ar metāla sukām vai citiem instrumentiem, lietot aizsargbrilles.

6.30. Atverot gaisa un ūdens sistēmas cauruļvadu (šļūteņu) ventiļus, nestāvēt pret atvērto caurules (šļūtenes) galu.

6.31. Strādājot ar bīstamām ķīmiskām vielām, iepazīties ar attiecīgās ķīmiskās vielas drošības datu lapā norādīto informāciju par attiecīgās vielas bīstamību un tās lietošanas un aizsardzības pasākumiem, t.sk. izmantojamiem individuālās aizsardzības līdzekļiem.

6.32. Mūrējuma līmenim pēc sastatņu vai paaugstinājumu pārvietošanas jābūt par 0,7 m augstākam nekā darba klāja vai seguma līmenim, ja mūrējuma līmenis ir zemāks, jāpielieto drošības jostas vai speciālus sietveida aizsargiežogojumus.

6.33. Nedrīkst mūrēt ārsienas, kas šaurākas par 0,75 m, stāvēt uz šīs sienas. Ja siena ir biezāka par 0,75 m, atļauts mūrēt, stāvēt uz šīs sienas, izmantojot drošības jostu, ko nostiprina pie speciālas drošības ierīces.

6.34. Nedrīkst mūrēt ēku nākamā stāva sienas, ja nav izveidotas starpstāvu seguma, kā arī kāpņu laukumiņu un laidu nesošās konstrukcijas.

6.35. Veicot griestu un vertikālo virsmu apmešanu, strādniekam jāatrodas blakus no apmetuma vietas un jāstrādā aizsargbrillēs.

6.36. Ja tiek sagatavota java no daudziem komponentiem, tad maisīšana jāveic ar javas maisītāju, ievērojot tā lietošanas instrukcijas prasības. Sausos komponentus (ģipsis, cements) jāpiemaisa mazās daļās.

6.37. Ja apmetumu uzklāj mehānizēti, nedrīkst pieļaut javas vadu salocīšanos cilpā vai asā leņķī. Ja javas vadi izvietoti cilvēku vai mašīnu kustības vietās, virs tiem jāizveido speciāli tiltiņi.

6.38. Ja apmetumu uzklāj ar javas sūkņa palīdzību, sprausla jātur 0,7 - 1,5 cm attālumā no apmetamās virsmas 60 - 90° leņķī. Ja sprausla vai javas vads ir bojāti, javas padošanas pārtraukšanai jāaizver ventilis uz javas vada un jādod signāls javas sūkņa darbības pārtraukšanai.

6.39. Pārvietot javas padeves vadus, tīrīt sprauslu drīkst tikai pēc pilnīgas spiediena noņemšanas.

6.40. Likvidēt aizdambējumus, remontēt un izjaukt javas sūkni, drīkst tikai kvalificēts personāls pēc iekārtas apstādināšanas, atslēgšanas no elektrotīkla un spiediena izlīdzināšanas.

6.41. Ja notiek javas vada caurpūte ar gaisu vai skalošana ar ūdeni, visiem darbiniekiem, kuri neveic šo darbu, jāatrodas vismaz 10 m attālumā no šī darba veikšanas vietas.

6.42. Apmetuma mākslīgai žāvēšanai izmantot speciāli tam paredzētas iekārtas (kalorīferus, prožektorus). Aizliegts izmantot ierīces ar atklātu uguni.

6.43. Apmetas vai špaktelētas virsmas apstrādi (slīpēšanu) veikt ar speciālu slīpēšanas aprīkojumu, kas aprīkots ar lokālās nosūces sistēmu, bet, veicot to ar rokām, veikt ar smilšpapīru, kas iestiprināts speciālā palīgierīcē, un lietot respiratoru.

6.44. Ja darba vietā strādā vairāki apstrādātāji vienlaicīgi, izmantot aizsargekrānu starp darba vietām. Attālums starp darba vietām ne mazāks kā 3 m.

6.45. Veicot sauso apstrādi, izmantot putekļu nosūcēju un lietot aizsargbrilles un respiratoru apstrādes laikā.

6.46. Liekot flīzes uz sagatavotas cementa virsmas, izmantot gumijas uzpirksteņus vai gumijas cimdus, pirms tam rokas sasmērējot ar talku vai krīta pulveri.

6.47. Visus iekšējās krāsošanas darbus izpildīt pie atvērtiem logiem vai ieslēgtas piespiedu ventilācijas.

6.48. Strādājot ar organisko šķīdinātāju tvaikiem, jālieto sejas maska ar atbilstošas markas filtriem.

6.49. Krāsas šķīdumu, kas izlijis uz grīdas, uzreiz nokaisīt ar sausām smiltīm vai zāģu skaidām un aizvākt.

6.50. Telpās, kur krāsošanu veic ar ūdeni saturošiem sastāviem, krāsošanas laikā atslēgt elektropadevi.

6.51. Pārvadāt vai pārnēsāt stiklus (rāmjus) atļauts tikai kastēs un vertikālā stāvoklī. Aizliegts pat nelielā attālumā pārnēsāt atsevišķus stiklus tieši rokās bez blīviem cimdiem.

6.52. Lielu izmēru smagi stikli (rāmji) pārvietojami ar mehāniskiem līdzekļiem vai tie jāpārnes vairākiem darbiniekiem ar siksnām, turklāt jāiet kopsolī, lai stikls (rāmis) negāzelētos un nesvārstītos.

6.53. Gaismas ķermeņu plafoni un cita pie griestiem piestiprinātā aparātūra jātīra tad, kad ir atslēgta elektriskā strāva. Darbam jāizmanto izvēršamās kāpnes vai sastatnes. Aizliegts izmantot pieslienamās kāpnes, ko pietura cits darbinieks.

6.54. Apstrādājot zāģmateriālus (tos tēšot, zāģējot, ēvelējot u.tml.), tie jānostiprina tā, lai tie nevarētu ripot vai slīdēt. Aizliegts skaldīt, tēst vai citādā veidā apstrādāt zāģmateriālus uz sastatnēm vai paaugstinājumiem.

6.55. Zāģmateriālu apstrāde ar antiseptiskām vielām slēgtā telpā aizliegta.

6.56. Ja baļķus vai sijas nes vairāki strādnieki, tie jānes visiem uz viena un tā paša pleca, bet tos noņemt vai nomest drīkst tikai pēc darbu vadītāja (vecākā strādnieka) komandas.

6.57. Veicot koka šķērssienu, galdniecības izstrādājumu (logu, durvju) uzstādīšanu, kāpņu laukumiņu apdari, piekaramo griestu uzstādīšanu, izmantot speciālus paaugstinājumus (montāžas galdiņus). Aizliegts šim nolūkam izmantot kāpnes.

6.58. Darbus, kas saistīti ar karnīžu pārkaru segumu, ūdensnoteces tekņu piekāršanu, dūmvadu un ventilācijas vadu segumu, palodžu, ūdensnoteces cauruļu u.c. konstrukciju uzstādīšanu, veikt no paaugstinājumiem, sastatnēm vai cilvēku pacēlājiem.

6.59. Izmantojot celšanas ierīces, ievērot stropēšanas un celšanas noteikumus. Neatrsties starp ceļamo kravu un kādu citu nepārvietojamu šķērslī (sienu, kolonu, iekārtu u.c.).

6.60. Izpildot darbu uz jumtiem, obligāti jālieto drošības josta ar drošības trosi (virvi), kā arī apavi ar neslīdošu zoli. Virve vai trose jāpiestiprina pie jostas tikai aizmugurē un tā nedrīkst būt garāka par attālumu no tās piestiprinājuma vietas (kores) līdz jumta dzegai. Troses (virves) karabīni nostiprina pie konstrukcijas elementiem, ko norāda darba vadītājs vai aiz vadīklas drošības troses.

6.61. Pārvietoties pa jumtiem ar slīpumu lielāku par 200, kā arī pa jumtiem, kas nav aprēķināti darbinieka masai (azbestcementsa viļņveida loksnes), atļauts tikai pa droši nostiprinātiem trapiem (kāpnēm), ne šaurākiem par 0,3 m un piestiprinātiem šķēršļiem kāju atbalstam.

6.62. Pirms sākt jumta klāšanas darbus pārliecināties, vai spāres un latojums ir pietiekami izturīgs.

6.63. Jumta pārseguma detaļas un sagataves (plātnes, dzegas, notekas u.c.) padot uz darba vietu sagatavotā veidā, ievietotas konteineros. Sagatavju gatavošanu veikt uz jumta aizliegts.

6.64. Novietot padotās detaļas un sagataves speciāli norādītās vietās, pieņemot pasākumus to nodrošināšanai pret nokrišanu, noslīdēšanu vai nopūšanu ar vēju.

6.65. Pārtraukumos vai pēc darba beigām visi materiālu atlikumi, instrumenti un palīgierīces jānovāc no jumta.

6.66. Uzstādot statņus, spāres, notekcauruļus u.c. konstrukcijas, nedrīkst pārtraukt darbu, kamēr šīs konstrukcijas nav droši nostiprinātas.

6.67. Dzegas pārkaru un ūdens notekcauruļu pielikšanu un nomaiņu veikt no sastatnēm, piekarkrēsliem vai pārvietojamiem torņiem. Piekarkrēsliem un pārvietojamo torņu darba laukumiem jāatrodas tādā stāvoklī jāatrodas tādā stāvoklī, kas nodrošinātu iespēju veikt visas operācijas darba vietas robežās.

6.68. Ēku, būvju un konstrukciju demontāžu veikt tikai saskaņā ar izstrādāto demontāžas darbu projektu, kurā noteikta darbu veikšanas secība un drošības pasākumi.

6.69. Demontāžas darbus atkarībā no to sarežģītības pakāpes veikt nepārtrauktā darbu vadītāja uzraudzībā, ievērojot darba aizsardzības instrukcijas ēku konstrukciju demontāžas darbos prasības.

6.70. Celtniecības objektā veicot metināšanas vai griešanas darbus (arī veicot demontāžas darbus), ievērot metināšanas darbu izpildes un ugunsdrošības noteikumu prasības.

6.71. Celtniecības strādniekiem aizliegts veikt elektromontāžas darbus un iekārtu pieslēgšanu elektrotīklam, bet šis darbs jāuztic atestētiem elektromontāžniekiem. Pieslēdzot sadzīves elektroietāses vai rokas elektroinstrumentus, izmantot standarta kontaktdakšīņas.

6.72. Aizejot no darba vietas, izslēgt iekārtas.

6.73. **Nodarbinātajam darba laikā ir aizliegts:**

6.73.1. telpās glabāt pārtikas produktus, viegli uzliesmojošus vai sprāgstošas vielas, kā arī ķīmiskas vielas ar agresīvu iedarbību;

6.73.2. sakraut vairāku līmeņu krautnēs preces, kuriem ir neizturīgs iepakojums, nepareiza konfigurācija vai kuru augstums nav vienāds;

6.73.3. kaut uz brīdi izejot no telpas, atstāt bez uzraudzības ugunsbīstamus priekšmetus un ieslēgtas iekārtas;

6.73.4. uzklāt krāsu, emalju un gruntēt ar pulverizācijas paņēmieni ar līdzekļiem, kuri satur cinka savienojumus;

6.73.5. veikt darbus uz jumta atkalā, negaisā un pie vēja ātruma lielāka par 7,5 m/s;

6.73.6. atstāt bez uzraudzības darbojošas būvniecības iekārtas un ierīces.

6.74. Par visām novērotajām neatbilstībām un pārkāpumiem darba aizsardzības jomā ziņot tiešajam darba vadītājam.

7. Betonēšana

7.1. Veicot betonēšanas darbus jāvalkā darba apģērbs, apavi ar aizsardzību pret ķīmisko vielu iedarbību un speciāliem ķīmiski izturīgiem cimdiem (aizsardzība pret cementu, sāls maisījumiem), lai maisījumi „neizēstu caurumus ādā”. Ziemas laikā lietot atbilstošu darba apģērbu un regulāri ievērot atpūtas pauzes.

7.2. Veicot saliekamo konstrukciju salaidumu betonēšanu vai atsevišķu vietu labošanu augstumā virs 2 m, ieteicams lietot pārvietojamās kāpnes, kurām augšā ir norobežoti laukumiņi.

7.3. Ja betonējamās konstrukcijas slīpums pārsniedz 30, visiem betonētājiem ir jābūt apgādātiem ar drošības jostām. Ja betona masas blīvēšanu veic ar javas un betona elektromaisītāju, tad ir jānodrošina ierīces zemējums. Pirms darba sākšanas jāpārbauda (vizuāli), vai nav bojāta strāvu pievadošā kabeļa izolācija un vai iezemējums ir kārtībā. Elektriskais dzinējs jāieslēdz tieši pirms darba sākšanas.

7.4. Javas un betona maisītāju barošanai jāizmanto lokāmie vadi ar gumijas izolāciju. Zemējuma vadam jābūt vienā apvalkā ar fāžu vadiem. Lai pasargātu lokanos kabeļus no bojājumiem, tos parasti pakarina uz pārvietojamiem steķīšiem.

7.5. Ja javas un betona elektromaisītājs, perforators darbojas ar spriegumu, kas ir lielāks par 42 V, tad metāla daļām, kurām strādnieks darba gaitā pieskarās (skavas, korpuss, slēdža rokturi u.t.t.) ir jābūt noizolētām un strādājošais jāapgādā ar gumijas zābakiem un gumijas cimdiem.

7.6. Pabeidzot darbu, lokāmie vadi ir jānoslauka sausi, jāsatin ritulī un jānoliek siltā telpā.

7.7. Strādājot ar javas un betona elektromaisītāju, kuram ir lokana vārpsta, jānodrošina tās taisa virziena stāvoklis, sliktākā gadījumā – ar nelielu vienmērīgu izlieci. Jāņem vērā, ka lokanās vārpstas cilpa darba gaitā var ar spēku pārsviesties no vienas puses uz otru un savainot strādnieku, tāpēc ir jāseko lokanās vārpstas stāvoklim, neļaujot tai strauji pagriezties un izveidot pārliikumus.

7.8. Ilgstošī un nepārtraukti strādājot ar perforatoru, tas sakarst, tāpēc pēc 30-35 min. darbības, tas uz 5-7 min. ir jāizslēdz un jāatdziest. Strādājot ar perforatoru lietot pretvibrācijas cimdus.

7.9. Betona masas blīvēšanai pielieto vakumēšanu, kuras laikā gaisa un liekā ūdens izvilkšana un masas blīvēšana tiek veikta ar vakuumsūkņa vai kompensatoru palīdzību. Izmantojot sausos vakuumsūkņus, ir jānodrošina pareiza regulēšana un nedrīkst pieļaut smērvielas pārkaršanu, bet ūdens cirkulācijas sūkņus – ūdens pārkaršanu. Nedrīkst pieļaut cietu daļiņu, kā arī ūdens (no vakumtīkla) iekļūšanu vakuumsūkņos.

7.10. Darbs ziemas periodā:

7.10.1. visi betona maisīšanas darbi jāveic pagaidu vai patstāvīgās telpās;

7.10.2. ejas regulāri jāattīra no sniega (ledus) un jāapkaisa ar smiltīm, izdedžiem vai pelniem.

7.11. Ja transportbetons tiek padots pa slīpu plakni, tad to var izkraut tieši betonēšanas vietā, no transporta līdzekļa, bet, ja betons tiek padots vertikālā plaknē, vai tuvu tai – tad ar lokanā aprīkojuma palīdzību.

7.12. Veidņus jāmontē saskaņā ar projektu. Ja veidņi tiek montēti vairāk par 1,2 m dziļumā, jāievēro drošības prasības zemes darbiem, kā, piemēram, jāveic zemes stiprināšana.

7.13. Betonēšanas laikā aizliegts:

7.13.1. strādāt ar bojātu darba aprīkojumu betona maisīšanai vai blīvēšanai, t.sk., ja darba aprīkojumam ir bojāts elektropieslēgums;

7.13.2. montēt veidņus dziļās bedrēs (virs 1,5 m), bez sienu stiprinājumiem.

8.Mūrēšana

8.1. Pirms sāk mūrēt pamatus, kā arī to mūrēšanas laikā jāpārbauda tranšeju un būvbedru sienu nostiprinājumi un nogāzes. Sevišķi rūpīgi tas jādara lietainā laikā.

8.2. Ja būvbedrē (tranšejā) ar nogāzēm izveidojas plaisas un ir iespējams nogrūvums vai nostiprinātos izrakumos konstatēts nostiprinājumu bojājums, līdz pamatu mūrēšanas sākšanai bīstamais stāvoklis jālikvidē. Aizliegts vienlaikus nolaist akmeņus pa teknēm un apakšā tos saņemt. Gāzt akmeņus būvbedrē vai tranšejā, izberot tos no ričām, aizliegts.

8.3. Bloks uz mūrēšanas vietu jāpadod no ēkas ārpusē. Atkabināt stropes no bloka drīkst tikai pēc tam, kad bloks uzstādīts sava vietā, izlīdzināts un kārtīgi nostiprināts.

8.4. Mūrējot bīstamās vietās (mūrējot ārsienas pārsegumu līmenī, karnīza laukumus u.c.), mūrniekam jālieto drošības josta.

8.5. Uz pastatnēm starp sienu, sakrautiem materiāliem un uzstādīto inventāru jābūt ejai, ne šaurākai par 60 cm.

8.6. Pirms galdnieku izstrādājumu uzstādīšanas, mūrējamo sienu logu un durvju ailām jābūt nožogotām.

8.7. Mūra ārējā siena jāizšūvo pēc katras kārtas uzmūrēšanas, atrodoties uz pārseguma vai pastatnēm. Izpildot šo operāciju, strādniekiem aizliegts stāvēt uz sienas.

8.8. Ja sienas mūrē, stāvēt uz iekšējām pastatnēm, tad pa ēkas ārējo perimetru jāuzstāda inventāra aizsargjumiņi, kas uz kronšteinu piekārti pie sienā iemūrētiem tērauda kāšiem. Atstatums starp kāšiem nedrīkst būt lielāks par 3 m. Arējos aizsargjumiņus atļauts balstīt arī uz konsolēm, kas izvirzītas caur logu ailām.

8.9. Ierīkojot aizsargjumiņus, jāizpilda šādas prasības:

8.9.1. aizsargjumiņam jābūt vismaz 1,5 m platumā, un tam jāatrodas 20° slīpumā virzienā no sienas uz augšu un jābūt ar sanu dēli gar ārējo malu;

8.9.2. aizsargjumiņiem jābūt aprēķinātiem uz 160 kg lielu, vienmērīgi izklienētu sniega slodzi, kā arī uz koncentrētu slodzi, kas pielikta laiduma vidū;

8.9.3. aizsargjumiņa pirmā kārta jāuzstāda ne augstāk par 6 m no zemes, un to nedrīkst noņemt pirms siena nav uzmūrēta visā augstumā;

8.9.4. aizsargjumiņa otrā kārta jāuzstāda 6—7 m virs pirmās kārtas, un mūrēšanas gaitā tā jāpaceļ ik pēc 6—7 m;

8.9.5. strādniekiem, kas uzstāda vai noņem aizsargjumiņus, jābūt ar drošības jostām;

8.9.6. staigāt pa aizsargjumiņiem, izmantot tos kā pastatnes vai kraut uz tiem materiālus aizliegts.

8.10. Bez aizsargjumiņu ierīkošanas mūra darbus var izpildīt, ja ēkas sienu augstums nepārsniedz 7 m, bet tādā gadījumā ap ēku, ne tuvāk kā 1,5 m no sienas, jābūt nožogojumam.

8.11. Ja sienas mūrē no iekšējām pastatnēm, tad kāpņu telpā virs ieejām jāierīko nojume, ne mazāka par 2x2 m.

8.12. Aprēķinot sienas mūrējamās joslas augstumu, ņem vērā, ka katrreiz, pārliedot darba klāju, tam jābūt ne mazāk kā divas ķieģeļu kārtas zemākam par mūra virsmu.

8.13. Mūrējot bīstamās vietās (ārsienas pārseguma līmenī, karnīza laukumus u.c.), lieto drošības jostu.

8.14. Uz pastatnēm starp sienu, sakrautiem materiāliem, uzstādīto inventāru jābūt ejai, ne šaurākai par 60 cm.

8.15. Mūrēšanas laikā aizliegts:

8.15.1. mūrēt sienas divu un vairāku stāvu augstumā, neierīkojot starpstāvu pārsegumus vai pagaidu segumus uz šo pārsegumu sijām, kā arī neuzstādot kāpņu telpās nožogotas platformas un kāpņu laidus. Aprēķinot sienu mūrējamās joslas augstumu, jāņem vērā, ka katreiz, pārliekot darba klāju, tam jābūt ne mazāk kā divas ķieģeļu kārtas zemākas par mūra virsmu.

8.15.2. Mūrēšanas darbu pārtraukumos atstāt uz sienas materiālus un darbarīkus.

9. Apmešana

9.1. Akmeņi būvlaukumā jāapstrādā atsevišķi nožogotā vietā, kur aizliegts uzturēties nepiederošām personām. Apstrādājot akmeņus, jālieto darba cimdi un aizsargbrilles. Ja atstatums starp akmeņu apstrādes darba vietām mazāks par 3 m, tās jānožogo. Ja akmeņu apdarinātāji darba vietās atrodas viens pret otru ar sejām, tad starp tiem jābūt aizsargekrāniem.

9.2. Ja apdares materiālus telpās apstrādā pēc sausā paņēmiena, tad pie darba vietām jābūt uzstādītiem putekļu nosūcējiem.

9.3. Ja apdares blokus un plāksnes zāgē mehанизēti mitrā veidā, tad ap zāgēšanas darbgaldu jābūt koka segumam un ūdens novadīšanas tehnēm. Segums jātīra katru dienu. Ja zāgē sausā veidā, tad tas jādara labi vēdināmā telpā, lietojot respiratoru un aizsargbrilles.

9.4. Tīrot apdares plātnes ar smilšstrūklas vai citiem pneimatiskiem aparātiem, jāievēro šo aparātu lietošanas noteikumi. Strādniekiem, kas strādā ar sprauslu, jābūt apgādātiem ar skafandru vai ķiverēm, kurām pievada tīru gaisu, kā arī ar darba tērpu atbilstoši nozaru tipveida normām.

9.5. Veicot iekšējos apmetēju darbus, kā arī uzstādot saliekamās dzegas un izrotājuma detaļas telpās, ievēro, ka šie darbi ir jāizdara, izmantojot sastatnes vai pārbīdāmos galdiņus, kas novietoti uz grīdas vai uz sijām noklāta cieša seguma; pārnēsāmās kāpnes atļauts lietot, veicot sīkus apmetēju darbus;

9.6. Pārbaudi pirms darba sākuma, vai ir kārtībā apmetēju darbos lietojamā iekārta: javas sūkņi, šļūtenes, dozatori u.c.;

9.7. Strādājot apmešanas mašīnai, seko, lai šļūtene nebūtu saliekta asā leņķī vai cilpā, kā arī lai būtu pievilkti blīvsēgi;

9.8. Elektriskiem darbarīkiem, mašīnām, lampām u.c., kurus lieto apmetēju darbos, jābūt ar spriegumu, ne lielāku par 50 V;

9.9. Nelieto telpu apsildīšanai un žāvēšanai atklātas ogļu krāsniņas un liesmu metējus. Seko, lai telpās nebūtu degvielas sadegšanas produkti vai degvielas izgarojumi.

9.10. Neuzturies ilgāk par 3 stundām telpā, kuru žāvē.

10. Ūdens pazemināšanas darbi

Ja būvlaukumā sastopamas ar ūdeni piesātinātas gruntis, tad pirms darbu sākuma jāveic gruntsūdeņa līmeņa pazemināšanas darbi. Liekais ūdens tiek novadīts grāvī vai kanalizācijas akā. Ja gruntsūdeņi tiek novadīti kanalizācijas akā, aka ir jāapzīmē ar drošības zīmi vai jāizveido nožogojums, lai nejauši nevarētu iekrist akā.

11. Iestiklošanas darbi

11.1. Pārvadāt vai pārnēsāt stiklus (stikla paketes) pieļaujams tikai kastēs vertikālā stāvoklī..

11.2. Augstāk par pirmo stāvu logi iestiklojami un saplēstie stikli (stikla paketes) nomaināmi rāmjos, kas iepriekš izcelti no virām.

11.3. Ja objektā plaši jāveic iestiklošanas darbi, stiklu sagatavošanai un apgriešanai, kā arī tepes sagatavošanai jābūt ierādītai speciālai telpai.

11.4. Lielu izmēru smagi stikli pārvietojami ar mehāniskiem līdzekļiem vai tie jāpārnes vairākiem strādniekiem ar siksnām. Turklāt jāiet kopsolī, lai logs vai durvis negāzelētos un nesvārstītos.

11.5. Stikla jumtu un virsgaismas logu remonta darbi veicami no stingri nostiprinātām kāpnēm, vienlaidu klāju ar margām pa jumtu un rāmjiem. Staigāšana pa virsmas logu slīpi jāizmanto vieglas kāpnes, kuru augšgalā ir metāla āķi, ar ko aizāķēties aiz virsgaismas loga kores un kurām apakšā ir piesistas šķērslatas slodzes sadalei uz rāmjiem. Zem tās vietas, kur tiek veikti darbi, jābūt ierīkotiem dēļiem vai brezenta vienlaidu aizsargiem, kas neļautu nokrist stikliem.

11.6. Darba veikšanai uz virsgaismas logiem un jumtiem stikliniekam jāizsniedz neslīdoši apavi, drošības jostas un nodrošinājuma virves.

11.7. Ieliekot stikla paketi vai loga rāmi augšvērtnes, stikliniekam jābūt apliktai drošības jostai, kas ar drošības virvi piestiprināta pie izturīgiem ēkas elementiem.

11.8. Ja izgatavotais loga rāmis ir lielāks par dzelzsbetona loga aili, logs jānosūta pārtaisīšanai. Loega aili drīkst palielināt, ja ēka celta no vieglbetona blokiem vai kaka karkasa.

11.10. Stiklošanas darbos aizliegts:

11.10.1 pat nelielā attālumā pārnēsāt atsevišķus stiklus ar rokām bez speciāliem cimdiem;

11.10.2. mest zemē stikla lauskas;

11.10.3. mest zemē darbarīkus;

11.10.4. logu rāmju iestiklošanā lietot pieslienamās kāpnes;

11.10.5. palielināt dzelzsbetona loga ailas, tos „izzāģējot” ar fleksi (it sevišķi bez aizsarga).

12. Darbs ar veidņiem

12.1. Monolītu dzelzsbetona konstrukciju būvei paredzētie veidņi jāizgatavo un jālieto atbilstoši darbu veikšanas projektam.

12.2. Ja veidņu elementi tiek izmantoti vairākos līmeņos, katrs nākamis līmenis jāveido tikai pēc apakšējā līmeņa nostiprināšanas.

12.3. Veidņus drīkst izjaukt tikai pēc tam, kad betons ir sasniedzis paredzēto izturības pakāpi un to atļāvis brigadieris, būvmeistars vai darbu vadītājs.

12.4. **Aizliegts** uz veidņiem izvietot darbu veikšanas projektā neparedzētus materiālus un iekārtas, kā arī aizliegt uz veidņa klāja atrasties cilvēkiem, kuri tieši nepiedalās darba veikšanā.

13. Darbs ar armatūru

13.1. Armatūra ir jāgatavo, jāapstrādā un jānokrauj tikai tam speciāli paredzētā un iekārtotā vietā.

13.2. Armatūras izvirkājumi, īpaši ejās, ir jāaizsedz ar aizsargplātnēm.

14. Blietēšanas darbi

14.1. Ja grunti blietē pamatu vai citu konstrukciju atbalsta sienu tuvumā, blietēšanas attālumam un kārtībai jāatbilst darbu izpildes projektā norādītajam.

14.2. Ja grunti blietē ar pašgājēju hidraulisko vibrācijas blietētāju, aizliegts pieslēgt tīklam

nezemētu frekvences pārveidotāju, kā arī nostiept vai savērt strāvu vadošo kabeli.

14.3. Blietēšanas mašīnas vibrators jāizslēdz, ja tas saskaras ar cietu pamatu.

14.4. Darbiniekam strādājot ar blieti jāievēro tehnoloģiskie pārtraukumi vismaz ik pēc stundas.

15. Darbi akās un tuneļos

15.1. Aku apskate un darbi tajās jāveic vismaz divām personām. Pie akas atvērtās lūkas uzstādāma brīdinājuma zīme vai jānožogo. Akā var atrasties un strādāt tikai viens cilvēks. Šajā gadījumā pie lūkas jādežūrē otram cilvēkam.

15.2. Tuneli var apskatīt viena persona.

15.3. Pirms apskates vai darbu uzsākšanas akās un tuneļos, kuros nav pieplūdes-vilkmes ventilācijas, tai skaitā arī tajās, kas atrodas tuvu gāzes tīklam, jāpārbauda, vai nav degošu un elpošanai kaitīgu gāzu. Vienmēr jāiegaumē, ka gāzes un gaisa maisījums ir sprādziennedrošs.

15.4. Atverot aku ar darba rīkiem, jābūt sevišķi piesardzīgiem, lai nerastos dzirkstele. Kategoriski aizliegts akas atvēršanai lietot laužni, veseri u. tml.

15.5. Pārbaude, vai nav gāze, ar atklātu uguni aizliegta. Akas, kurās nav pieplūdes-nosūces ventilācijas, gāzi izspiež, iesūkņējot tīru gaisu ar ārpusē novietotu ventilatoru vai kompresoru, kura šļūtene ielaižama akā tā, lai tā par 0,25 m nesusnieltu dibenu. Aku vēdināšanai aizliegts izmantot balonus ar saspīestām gāzēm. Rekomendējoši uzstādīt gāzu analizatorus, lai noteiktu gāzes klātbūtni un tās paaugstinātas koncentrācijas gadījumā, darbus varētu apturēt.

15.6. Aku un tuneļu sarakstu, kuros nepieciešama pārbaude vai ir gāzes, sastāda uzņēmums.

15.7. Strādājot tunelī, divām lūkām vai durvīm jābūt atvērtām tā, lai strādājošie atrastos starp tām.

15.8. Darbā jālieto ugunsizturīgi vairogē, kas ierobežo liesmas izplatīšanos. Darbus beidzot, telpas jāizvēdina.

15.9. Darba vietas apgaismošanai akās un tuneļos jālieto 12 V sprieguma gaismekļi vai akumulatoru laternas sprādziendrošā izpildījumā.

16. Asfalta griešanas darbi

17.1. Asfalta griezēja ripai jābūt aprīkotai ar aizsargu. Ieteicams mitrināt asfalta griešanas procesu, lai samazinātu putekļu izdalīšanos darba procesā. Aizliegts pieskarties rotējošām virsmām ar rokām, veikt ripas bremzēšanu ar rokām.

17.2. Darbiniekam strādājot ar asfalta griezēju jāievēro tehnoloģiskie pārtraukumi vismaz ik pēc stundas.

17. Darba drošības prasības beidzot darbu

17.1. Sakārtot darba vietu.

17.2. Pārliecināties, ka nav aizdegšanās avotu, ja tādi ir - apliet tos ar ūdeni

17.3. Novilkt individuālos aizsardzības līdzekļus un novietot tos glabāšanai paredzētajā vietā;

17.4. Darba gaitā izmantotos rokas un elektroinstrumentus novietot skapī vai speciāli tiem paredzētās vietās.

17.5. Palīg līdzekļus novietot glabāšanai paredzētajā vietā.

17.6. Veikt nepieciešamās sanitāri – higiēniskās prasības – nomazgāt rokas un seju ar siltu ūdeni un tualetes ziepēm, nepieciešamības gadījumā iet dušā.

18. Rīcība ārkārtas situācijās

18.1. Nelaiemes gadījums	18.1.1. nekavējoties cietušais jāatbrīvo uzkrītusā objekta; 18.1.2. jāizsauc palīdzība (tel. 113 vai 112); 18.1.3. jāpaziņo tiešajam darba devējam un darba aizsardzības speciālistam; 18.1.4. cietušajam jāsniedz pirmā medicīniskā palīdzība; 18.1.5. ja tas apdraud pārējo darbinieku drošību, jāinformē citi darbinieki; 18.1.6. ja iespējams, saglabāt darba vietu tādā stāvoklī, kādā notika nelaimes gadījums.
18.2. Saindēšanās gadījumos	18.2.1. pārtraukt darbu; 18.2.2. nekavējoties izsaukt ātro medicīnisko palīdzību; 18.2.3. sniegt pirmo palīdzību cietušajam; 18.5.4. saglabāt neskartu notikuma vietu, ja tas neapdraud dzīvību.
18.3. Elektrības noplūde/ elektroiekārtu bojājumi	18.3.1. atslēgt iekārtu no elektriskās strāvas vai nekavējoties cietušais jāatbrīvo no strāvas iedarbības, atvienojot elektroietaisi no elektrības vai cietušo atraujot aiz sausa auduma gabala; 18.3.2. nepieciešamības gadījumā cietušo atraut no elektriskās ķēdes aiz sausa auduma gabala; 18.3.3. jāpaziņo tiešajam darba devējam un darba aizsardzības speciālistam; 18.3.4. ja nepieciešams, cietušajam jāsniedz pirmā medicīniskā palīdzība.
18.4. Ugunsgrēks	18.4.1. izsaukt Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu (tel. 112); 18.4.2. paziņot darba devējam un darba aizsardzības speciālistam; 18.4.3. sākt ugunsgrēka likvidēšanu savas kompetences ietvaros ar pieejamajiem ugunsdzēsības līdzekļiem.
18.5. Sprādzienbīstama situācija	18.5.1. ja paaugstinās degtspējīgo vielu saturs darba vidē nekavējoties jāpārtrauc darbs un jāizvēdina telpas; 18.5.2. ja rodas briesmas dzīvībai, nekavējoties atstāt telpas un jāpaziņo tiešajam darba devējam un darba aizsardzības speciālistam; 18.5.3. atsākt darbu drīkst tikai pēc tam, kad novērsts gāzu koncentrācijas paaugstināšanās cēlonis, atjaunota normāla gaisa vide.

Sastādīja: darba aizsardzības speciālists _____ S.Naglis